

آموزش فراگیر و برنامه آموزش انفرادی (IEP)

● تهیه کننده: جین کوهانک
● ترجمه و تلخیص: بهرام روستایی، آموزگار مرکز آموزشی رشد ۲ ملایر
(ناشنوایان)

هریک از ما استثنا هستیم. این سخن بدان معناست که تمامی افراد یک جامعه دارای توانایی‌ها، ضعف‌ها و نیازهای خاص خود هستند. این موارد به خصوص در بین دانش‌آموزان سنین و دوره‌های مختلف تحصیلی که از توانمندی‌ها یادگیری متفاوتی برخوردار هستند عینیت بیشتری می‌یابد. IEP یا همان برنامه آموزش انفرادی، طرحی گسترده از فعالیت‌های آموزشی است که به منظور رفع نقاط ضعف موجود در زمینه‌های تحصیلی طراحی می‌شود. مقاله زیر ترجمه‌ی قسمت‌هایی از مقاله "راهنمایی برای برنامه آموزشی انفرادی" است که سعی در معرفی مراحل تدوین این برنامه دارد. بدیهی است انطباق کامل این مراحل در هر شرایطی امکان پذیر نیست و توجه به ویژگی‌ها و خصوصیات کشور و منطقه که برنامه در آن تدوین می‌شود بایستی مد نظر قرار گیرد.

بعدها به طور جدی به این فرآیند پیوسته‌اند، IEP بخشی از آموزش دانش‌آموزان و آموزش فراگیر می‌باشد. برای مثال در تایوان ۷۴ درصد کودکان با ناتوانی دارای IEP می‌باشند، در کره جنوبی برای هر کدام از دانش‌آموزانی که صلاحیت آن‌ها برای استفاده از خدمات آموزش ویژه محرز می‌شود، قبل از شروع سال تحصیلی IEP شامل سطح فعلی عملکرد کودک، هدف‌ها، زمان شروع و خاتمه IEP، راهبردهای تدریس و شیوه‌های ارزشیابی پیشرفت کودک تدوین می‌گردد. لازم به ذکر است که منظور از خدمات مرتبط (که در متن مقاله به تفصیل شرح داده شده است) خدمات حمایتی است که در اختیار دانش‌آموز با ناتوانی قرار می‌گیرد تا دسترسی او را به هدف‌های برنامه آموزشی که برای او تدوین شده است امکان پذیر سازد. مانند، خدمات کاردرمانی، فیزیوتراپی، گفتاردرمانی، مشاوره و ...
مقدمه:

اشاره مترجم
مطلب زیر ترجمه قسمت اعظم مقاله‌ای است با عنوان: A Guide to the Individualized Education program آنچه که از این مقاله ترجمه شده قسمت‌هایی است که به معرفی IEP و فرآیند تدوین آن می‌پردازد.

آنچه باعث شد مترجم اصطلاح آموزش فراگیر را به عنوان مقاله بیفزاید، این واقعیت است که آموزش فراگیر بدون تدوین یک برنامه آموزشی مخصوص دانش‌آموز با ناتوانی و پیش‌بینی دقیق و فراهم کردن خدماتی که تحقق هدف‌های این برنامه را در محیط مدرسه عادی امکان پذیر می‌سازد، شدنی نیست (ممکن است در هر کشور به دلیل تفاوت‌های فرهنگی، اجتماعی، فنی و ... نام این برنامه و محتوای آن تفاوت داشته باشد ولی در اینکه دانش‌آموز با ناتوانی بدون داشتن برنامه آموزشی و خدمات حمایتی خاص قادر به ادامه تحصیل در مدرسه عادی نمی‌باشد، تردیدی وجود ندارد). برای نمونه، علاوه بر کشورهای مانند آمریکا، کانادا، انگلیس، استرالیا و ... در کشورهای دیگری که

هر دانش‌آموزی که در مدرسه عادی درس می‌خواند و از آموزش ویژه و خدمات مرتبط^۲ استفاده می‌کند باید یک

معلم آموزش ویژه، علاوه بر اینکه به نوشتن IEP کمک می کند، مسوولیت کار با دانش آموز در زمان اجرای IEP را نیز به عهده دارد.

مرحله ۱: شناسایی کودک به عنوان کسی که احتمالاً به آموزش ویژه و خدمات مرتبط نیاز دارد
کودک یابی^۱

هر ایالت^۱ وظیفه دارد کودکان با ناتوانی را که به آموزش ویژه و خدمات مرتبط نیاز دارند شناسایی کند. برای این کار، ایالت‌ها فعالیت‌های «کودک یابی» را انجام می‌دهند. یک کودک ممکن است توسط فعالیت‌های «کودک یابی» شناسایی شود یا اینکه خود والدین درخواست کنند سیستم کودک یابی، کودک آن‌ها را مورد ارزیابی قرار دهد.
ارجاع یا درخواست برای ارزیابی

یکی از افراد متخصص مدرسه می‌تواند برای اطمینان از اینکه کودک ناتوانی دارد یا نه درخواست کند از او ارزیابی به عمل آید. والدین هم می‌توانند با معلم کودک یا سایر افراد متخصص در مدرسه تماس بگیرند و درخواست کنند کودکشان مورد ارزیابی قرار گیرد. قبل از اینکه کودک مورد ارزیابی قرار گیرد باید رضایت والدین او جلب شود. بعد از جلب رضایت والدین ارزیابی باید در محدوده زمانی معقولی به عمل آید.

مرحله ۲: ارزیابی کودک

ارزیابی باید در تمام زمینه‌هایی که گمان می‌رود کودک در آن‌ها دارای ناتوانی است، به عمل آید. از نتایج ارزیابی در تعیین قابلیت‌ها و توانمندی‌های^۲ کودک برای استفاده از آموزش ویژه و خدمات مرتبط و تصمیم‌گیری در مورد برنامه آموزشی مناسب برای او استفاده خواهد شد. اگر والدین با ارزیابی مخالف باشند، حق دارند کودکشان را برای ارزیابی نزد مرجع ارزیابی آموزشی مستقلی^۳ ببرند....

مرحله ۳: تصمیم‌گیری در مورد صلاحیت کودک

برای استفاده از آموزش ویژه و خدمات مرتبط

گروهی از متخصصان واجد صلاحیت و والدین، با هم، نتایج ارزیابی کودک را مورد بررسی قرار می‌دهند تا تعیین کنند آیا کودک طبق IDEA دارای ناتوانی است یا خیر. در صورتی که والدین با تصمیم اتخاذ شده مخالف باشند، می‌توانند وقت بگیرند تا دیدگاه‌های خود را در گروه مطرح نمایند.

مرحله ۴: تشخیص کودک به عنوان کسی که

صلاحیت استفاده از خدمات را دارد

اگر کودک مطابق با تعریف IDEA دارای ناتوانی تشخیص داده شود، صلاحیت استفاده از آموزش ویژه و خدمات مرتبط را دارد. در این صورت گروه IEP باید حداکثر سی روز پس از تشخیص، تشکیل جلسه دهد تا برای کودک یک IEP بنویسد.

مرحله ۵: تعیین زمان تشکیل جلسه گروه IEP

مدرسه زمان تشکیل جلسه گروه IEP را مشخص می‌کند، تا زمان تشکیل جلسه کارکنان مدرسه باید کارهای زیر را انجام دهند:

برنامه آموزش انفرادی IEP^۴ داشته باشد. هر IEP فقط برای یک دانش آموز طراحی می‌شود. برنامه آموزش انفرادی فرصتی برای معلمان، والدین، مدیران مدارس و افرادی که خدمات مرتبط را به دانش آموزان ارائه می‌دهند و خود دانش آموز فراهم می‌کند تا برای بهبود نتایج آموزشی دانش آموز با ناتوانی^۵ با یکدیگر کار کنند. IEP زیر بنا و شالوده آموزش ارزشمند هر کودکی است.

برای نوشتن یک IEP کارآمد والدین، معلمان، سایر کارکنان مدرسه - و اغلب خود دانش آموز - باید گردهم جمع شوند و به دقت به بررسی نیازهای منحصر به فرد^۶ دانش آموز بپردازند. این افراد با تبادل دانش و تجربه خود، برنامه‌ای را از روی تعهد طراحی می‌کنند که به دانش آموز کمک خواهد کرد تا در کلاس مدرسه عادی شرکت کند و در برنامه درسی آن پیشرفت نماید. IEP ارائه خدمات و حمایت‌های آموزش ویژه به دانش آموز با ناتوانی را هدایت می‌کند.^۷

بدون شک، نوشتن و اجرای یک IEP کارآمد مستلزم کار گروهی است. این مقاله فرآیند IEP را که به نظر ما یکی از مهم‌ترین عوامل یادگیری مؤثر و کسب نتایج بهتر توسط کودکان با ناتوانی می‌باشد را شرح می‌دهد. این مقاله برای کمک به معلمان، والدین و افراد دیگر - و در حقیقت همه کسانی که در آموزش کودکان با ناتوانی شرکت دارند - نوشته شده است تا بتوانند یک IEP را تدوین و اجرا نمایند. این مقاله بر مبنای اطلاعاتی که قانون آموزش و پرورش کودکان با ناتوانی^۸ (IDEA) بر آن تأکید می‌ورزد، نوشته شده است.

...قبل از اینکه به جزییات IEP بپردازیم (قسمت دوم مقاله) بهتر است به اختصار به بررسی چگونگی تشخیص کودک به عنوان کودکی با ناتوانی، چگونگی تشخیص صلاحیت او برای استفاده از آموزش ویژه و خدمات مرتبط و چگونگی نوشتن IEP برای او و اجرای آن بپردازیم. این قسمت شامل ده مرحله است

- با شرکت کنندگان در جلسه از جمله والدین تماس بگیرند.
 - اطلاع رسانی به والدین را باید هر چه سریع تر انجام دهند تا آنها فرصت برنامه ریزی برای شرکت در جلسه را داشته باشند.
 - با والدین در مورد زمان و تشکیل جلسه به توافق برسند.
 - هدف از تشکیل جلسه را به والدین بگویند.
 - به والدین بگویند چه کسانی در جلسه شرکت خواهند کرد.
 - به آنها بگویند از افرادی که آگاهی و نظر کارشناسی ویژه ای در مورد کودک دارند دعوت کنند تا در جلسه حضور یابند.

مرحله ۶: تشکیل جلسه گروه و نوشتن IEP

اعضای گروه IEP تشکیل جلسه می دهند تا در مورد نیازهای کودک^{۳۳} و نوشتن IEP گفت و گو کنند. والدین و کودک (در صورتی که حضور کودک ضرورت داشته باشد) باید از اعضای گروه باشند. اگر در مورد جایگزینی^{۳۴} کودک در جلسه دیگری تصمیم گرفته می شود، والدین باید عضو آن گروه نیز باشند. قبل از اینکه مدرسه برای اولین بار آموزش ویژه و خدمات مرتبط را در اختیار کودک بگذارد، باید موافقت والدین را جلب کرده باشد. کودک باید در اولین فرصت ممکن خدمات را دریافت کند. اگر والدین با IEP و جایگزینی کودک مخالف باشند، می توانند مخالفت خود را با اعضای گروه در میان بگذارند و سعی کنند به توافق برسند. اگر توافق حاصل نشد، والدین می توانند در خواست میانجی^{۳۵} کنند یا مدرسه می تواند یک میانجی پیشنهاد نماید. در صورتی که والدین باز هم مخالف بودند، می توانند شکایتی را تنظیم و به سازمان آموزش و پرورش ایالت^{۳۶} تحویل دهند و درخواست رسیدگی نمایند.

مرحله ۷: ارایه خدمات به دانش آموز

والدین و معلمان کودک و کلیه کسانی که مسوولیت ارایه خدمات را به عهده دارند، یک نسخه از IEP کودک دریافت می کنند و از مسوولیت خاص خودشان در زمان اجرای IEP آگاه می شوند. این مسوولیت ها شامل انطباق^{۳۷}، تعدیل ها^{۳۸} و خدماتی است که باید براساس آن چه که در IEP نوشته شده است به کودک ارایه شود.

مرحله ۸: اندازه گیری پیشرفت دانش آموز و گزارش آن به والدین

پیشرفت های دانش آموز در راستای دست یافتن به هدف های سالانه^{۳۹} که در IEP نوشته شده است اندازه گیری می شود و با گزارشی که به طور منظم به والدین داده می شود، آنها از پیشرفت کودک و اینکه آیا این پیشرفت برای دستیابی به هدف ها در پایان سال، کافی هستند یا نه آگاه می شوند.

مرحله ۹: بازنگری IEP^{۴۰}

IEP دانش آموز باید حداقل سالی یک بار توسط گروه IEP مورد بازنگری قرار گیرد. مواقع بسیاری پیش می آید که والدین یا مدرسه خواهان بازنگری IEP دانش آموز می شوند. در چنین مواقعی گروه باید IEP را مورد بازنگری قرار دهد. پس از

بازنگری، در صورتی که لازم باشد در IEP بازنگری^{۴۱} صورت گیرد، از والدین، به عنوان عضو گروه باید برای شرکت در جلسه بازنگری دعوت به عمل آید. والدین می توانند پیشنهادهای خود را برای اعمال تغییر در IEP به گروه ارایه دهند. آنها حق دارند که با هدف های IEP و جایگزینی فرزندشان موافقت یا مخالفت کنند. اگر والدین با IEP جایگزینی مخالف باشند، می توانند مخالفت خود را با اعضای گروه در میان بگذارند و سعی کنند به توافق برسند. برای حل این مشکل چند راه وجود دارد: یا آزمون های اضافی^{۴۲} به عمل آید، یا ارزشیابی را مرجع مستقل دیگری انجام دهد، یا درخواست میانجی شود. راه دیگر آن است که والدین شکایت خود را به سازمان آموزش و پرورش ایالت تحویل دهند و درخواست رسیدگی نمایند.

مرحله ۱۰: ارزشیابی مجدد^{۴۳} دانش آموز

عکس از عبدالمجد حسینی

حداقل هر سه سال یک بار دانش آموز باید مورد ارزشیابی مجدد قرار گیرد. یک از هدف های ارزشیابی مجدد این است که مشخص شود آیا دانش آموز هنوز هم مطابق با تعریف IDEA ناتوان محسوب می شود یا نه. هدف دیگر بررسی نیازهای آموزشی دانش آموزان می باشد. اگرچه، در بیشتر مواقعی که شرایط ایجاب می کند یا والدین دانش آموز یا معلمان او درخواست می کنند، ارزشیابی مجدد باید انجام گیرد. به طور قطع IEP سند مهمی هم برای دانش آموز با ناتوانی و هم برای تمامی کسانی است که در آموزش او مشارکت دارند. IEP هر دانش آموز، علاوه بر موارد دیگر، باید در برگرفته شرح برنامه آموزشی باشد که برای برآوردن نیازهای منحصر به فرد او طراحی شده است. قسمت بعدی مقاله نگاهی است دقیق اما مختصر به اینکه IEP چگونه نوشته می شود، چه کسانی آن را می نویسند، و چه اطلاعاتی باید در آن گنجانده شود.

محتوای IEP

بر اساس قانون، IEP باید شامل اطلاعات دقیقی در مورد

دانش آموز و برنامه آموزشی باشد که برای برآورده شدن نیازهای منحصر به فرد او طراحی شده است. به طور خلاصه، این اطلاعات باید شامل موارد زیر باشد:

عملکرد فعلی^{۲۴} دانش آموز

در IEP باید به دقت توضیح داده شود که سطح فعلی عملکرد دانش آموز در مدرسه چگونه است. این اطلاعات معمولاً از طریق نتایج ارزشیابی‌ها (مانند آزمون‌ها و تکلیف‌های کلاسی، آزمون‌های انفرادی که در هنگام ارزشیابی مجدد یا برای تصمیم‌گیری در مورد صلاحیت استفاده از خدمات دانش آموز به عمل آید)، مشاهده‌های والدین، معلمان و افرادی که خدمات را در اختیار دانش آموز قرار می‌دهند و سایر کارکنان مدرسه به دست می‌آید. شرحی که از «عملکرد فعلی» دانش آموز در IEP درج می‌شود باید شامل چگونگی تأثیر گذاری ناتوانی دانش آموز بر مشارکت و پیشرفت او در برنامه درسی عادی باشد. هدف‌های سالانه هدف‌هایی هستند که دانش آموز به طور منطقی می‌تواند در یک سال به آنها دست پیدا کند.

هدف‌های سالانه

هدف‌های سالانه به هدف‌های کوتاه مدت^{۲۵} یا ملاک‌ها^{۲۶} تقسیم می‌شوند. نیازها ممکن است تحصیلی، رفتاری، اجتماعی، جسمی یا نیازهای آموزشی دیگر باشند. هدف‌ها باید قابل اندازه‌گیری باشند یعنی بتوان میزان دستیابی دانش آموز به آنها را اندازه گرفت.

آموزش ویژه و خدمات مرتبط

IEP حاوی فهرستی از آموزش ویژه و خدمات مرتبط است که باید برای دانش آموز تهیه شوند. در این فهرست باید وسایل کمکی مکمل^{۲۷} و خدماتی که دانش آموز به آن‌ها نیاز دارد، گنجانده شود. IEP همچنین باید شامل شرحی در مورد تعدیل‌های (تغییرهای) برنامه آموزشی و حمایت‌هایی که کارکنان مدرسه برای بهتر کار کردن با دانش آموز به آنها نیاز دارند (از قبیل دوره‌های آموزشی یا ارتقا دانش تخصصی)، باشد.

مشارکت با دانش آموزان غیر ناتوان

در IEP باید گستره‌ای که در آن دانش آموز با ناتوانی نمی‌تواند با دانش آموزان غیر ناتوان در فعالیت‌های کلاس عادی یا سایر فعالیت‌های مدرسه شرکت نماید مشخص شود.

شرکت در آزمون‌های منطقه یا ایالت

بیشتر ایالت‌ها و مناطق برای تعیین کلاس یا گروه‌های سنی، آزمون‌های پیشرفت تحصیلی^{۲۸} به کودکان می‌دهند. در IEP باید نوع تعدیل‌هایی که کودک برای آزمون به آنها نیاز دارد معین شود. اگر آزمونی برای کودک مناسب نباشد باید توضیح داده شود چرا این آزمون برای او مناسب نیست و به جای آن چه آزمون دیگری می‌توان از کودک به عمل آورد.

تاریخ‌ها و مکان‌ها

در IEP باید زمان شروع ارائه خدمات به کودک، نحوه و محل

تهیه آنها و پایان ارائه خدمات مشخص شود.

نیازهای دانش آموز به خدمات انتقال^{۲۹}

زمانی که دانش آموز در آستانه چهارده سالگی (و گاهی اوقات کمتر) است در IEP او باید این توضیح وجود داشته باشد که برای رسیدن به هدف‌های پس از مدرسه^{۳۰} نیاز به گذراندن چه دوره‌هایی^{۳۱} دارد (در محدوده قسمت‌های اجرایی IEP) شرح نیازهای دانش آموز به خدمات مربوط به انتقال باید در تمام IEP‌های بعدی دانش آموز گنجانده شود.

خدمات مورد نیاز دانش آموز برای انتقال

زمانی که دانش آموز در آستانه شانزده سالگی (و گاهی اوقات کمتر) است در IEP او باید مشخص باشد که به چه نوع خدمات انتقال نیاز دارد تا به او برای کسب آمادگی ترک مدرسه کمک کند. این کار مستلزم تجهیز کردن دانش آموز با مجموعه سازماندهی شده‌ای از خدماتی است که به دانش آموز کمک می‌کند تا به زندگی بزرگسالی منتقل شود. تمرکز خدمات باید بر روی نیازها و علائق دانش آموز در حیطه‌هایی مانند آموزش عالی، اشتغال، داشتن زندگی مستقل و... باشد.

رسیدن به سن قانونی^{۳۲}

IEP باید حاوی شرحی باشد که حداقل یک سال قبل از این که دانش آموز به سن قانونی برسد به او گفته شود که چه حقوقی در این سن به او منتقل می‌شود.

اندازه‌گیری پیشرفت دانش آموز

در IEP باید چگونگی اندازه‌گیری پیشرفت دانش آموز و نحوه گزارش این پیشرفت به والدین نوشته شود.

اعضای گروه IEP

بر اساس قانون، افراد معینی باید در نوشتن IEP کودک شرکت داشته باشند. هر عضو IEP در صورت داشتن صلاحیت کامل و انتخاب شدن می‌تواند بیش از یک سمت در گروه داشته

مدارس می‌توانند با دادن فرصت برنامه‌ریزی یا کار گروهی به معلمان، کارکنان حمایتی و افراد غیر متخصص در زمینه‌هایی مانند انطباق برنامه درسی عادی، آنان را به همکاری با یکدیگر ترغیب کنند.

باشد. برای مثال، نماینده مدرسه، در عین حال که نماینده مدرسه است در صورت داشتن صلاحیت می تواند به عنوان تفسیر کننده نتایج ارزشیابی کودک هم انتخاب شود. این افراد به عنوان یک گروه، برای نوشتن IEP کودک با یکدیگر کار می کنند. جلسه نوشتن IEP باید حداکثر سی روز پس از تصمیم گیری در مورد صلاحیت استفاده کودک از آموزش ویژه و خدمات مرتبط برگزار شود. هر عضو گروه، اطلاعات^{۳۳} مهمی را با خود به جلسه IEP می آورد. اعضا اطلاعات خود را به بحث می گذارند و با هم کار می کنند تا IEP کودک را بنویسند. اطلاعات هر یک از افراد به درک و شناخت گروه از کودک و خدماتی که به آن نیاز دارد می افزاید.

والدین مهمترین اعضای گروه IEP هستند. آنها کودک خود را خیلی خوب می شناسند و می توانند در مورد توانایی ها و نیازهای او و از ایده های خود در مورد بهبود آموزش فرزندشان در گروه صحبت کنند. با بصیرتی که آنها در مورد کودک خود دارند، می توانند اطلاعاتی در باره یادگیری و علایق و جنبه هایی از زندگی او که فقط یک پدر یا مادر آنها را می دانند به گروه ارائه بدهند. آنها به راهکارهایی که گروه فکر می کند برای موفقیت کودکان در مدرسه لازم است گوش می دهند و پیشنهاد های خود را با آنها در میان می گذارند. والدین همچنین می توانند به مدرسه گزارش دهند که آیا مهارت هایی را که کودک در مدرسه آموخته است در خانه به کار می برد یا نه.

معلمان نیز از مهمترین افراد شرکت کننده در جلسه IEP هستند. در صورتی که دانش آموز در مدرسه عادی تحصیل می کند یا قرار است به مدرسه عادی برود، حداقل یک نفر از معلمان آموزش عادی^{۳۴} او باید عضو گروه IEP باشد. معلم آموزش عادی اطلاعات زیادی دارد که با اعضای گروه در میان بگذارد. از جمله:

- برنامه درسی کلاس عادی

- خدمات یا وسایل کمکی که دانش آموز باید دریافت کند یا تغییرهایی که می توان در برنامه آموزشی اعمال کرد تا به یادگیری و موفقیت دانش آموز کمک نماید.

- در صورتی که رفتار دانش آموز یکی از موضوع های جلسه باشد، می تواند راهبردهایی را برای کمک به بهبود رفتار او به گروه پیشنهاد کند.

معلم آموزش عادی همچنین می تواند در مورد حمایت هایی که کارکنان مدرسه به آنها نیاز دارند، اطلاعاتی در اختیار گروه بگذارد. حمایت از کارکنان مدرسه ممکن است شامل ارتقای دانش تخصصی یا آموزش بیشتر باشد. ارتقای دانش تخصصی و آموزش معلمان، مدیران، رانندگان اتوبوس، کارکنان کافه تریا و تمام کسانی که در ارائه خدمات به دانش آموز با ناتوانی مشارکت دارند از اهمیت فراوانی برخوردار است. هدف از این حمایت ها این است که دانش آموز بتواند:

- به سمت دستیابی به هدف های سالانه اش پیش برود.
- در برنامه درسی عادی شرکت کند و پیشرفت کند.
- در فعالیت های فوق برنامه و سایر فعالیت ها شرکت نماید.
- با دانش آموزان ناتوان و غیر ناتوان به تحصیل بپردازد.
معلم آموزش ویژه می تواند با تجربه ها و اطلاعات ارزشمند خود در باره چگونگی آموزش کودکان با ناتوانی به گروه کمک نماید. به دلیل اینکه تحصیلات این معلمان در زمینه آموزش و پرورش ویژه است، می توانند نظر های خود را در باره موارد زیر در اختیار گروه بگذارند:
- چگونگی تعدیل برنامه درسی عادی برای کمک به یادگیری دانش آموز با ناتوانی

- وسایل کمکی مکمل و خدماتی که احتمالی دارد دانش آموز برای موفق شدن در کلاس عادی به آن نیاز داشته باشد.
- چگونگی تعدیل آزمون ها (امتحانات) برای اینکه دانش آموز

عکس از زهرا عباسی تومی

بتواند آنچه را که یاد گرفته است نشان دهد.

- سایر جنبه های انفرادی کردن تدریس که برای برآوردن نیازهای منحصر به فرد دانش آموز لازم است.

معلم آموزش ویژه، علاوه بر اینکه به نوشتن IEP کمک می کند، مسوولیت کار با دانش آموز در زمان اجرای IEP را نیز به عهده دارد. او ممکن است:

- با دانش آموز در کلاس مرجع^{۳۵} یا در کلاس های ویژه ای که به دانش آموزانی اختصاص داده شده است که باید خدمات ویژه دریافت نمایند، کار کند.

- با معلم آموزش عادی در تدریس گروهی در کلاس شرکت نماید.

- با سایر کارکنان مدرسه، به ویژه با معلم آموزش عادی همکاری نماید تا آنها بتوانند در پرداختن به نیازهای منحصر به فرد

دانش آموز مهارت لازم را کسب کنند.

عضو مهم دیگر گروه IEP کسی است که بتواند نتایج ارزشیابی کودک را به زبانی تفسیر کند که افراد درگیر در آموزش او را قادر سازد، با در نظر گرفتن آن نتایج، آموزشی متناسب با دانش آموز طراحی نمایند. نتایج ارزشیابی، در تعیین چگونگی عملکرد فعلی دانش آموز در مدرسه و اینکه نیازهای دانش آموز در چه زمینه‌هایی هستند اهمیت فراوانی دارد. این عضو گروه IEP باید بتواند معانی ضمنی آموزشی^{۳۶} در نتایج ارزشیابی کودک را برای گروه IEP تشریح کند تا آنها بتوانند با در نظر گرفتن نیازهای کودک آموزش مناسبی برای او طراحی کنند. یکی دیگر از اعضای با ارزش گروه نماینده مدرسه است. این فرد در مورد خدمات آموزش ویژه و آموزش کودکان با ناتوانی مطالب زیادی می‌داند. او می‌تواند در مورد منابعی که برای مدرسه لازم است با گروه گفت و گو نماید. آنچه که اهمیت دارد این است که این فرد اختیار تعهد تأمین منابع را دارد و می‌تواند به گروه اطمینان دهد خدماتی را که در IEP مشخص می‌شوند در عمل تهیه شوند.

گروه IEP ممکن است شامل افراد دیگری که شناخت یا نظر کارشناسی ویژه‌ای در مورد کودک دارند نیز باشد. این‌ها افرادی هستند که توسط والدین یا مدرسه برای شرکت در گروه دعوت می‌شوند. برای مثال والدین ممکن است از یک متخصص که نظر کارشناسانه ویژه‌ای در مورد کودک و ناتوانی او دارد یا افراد دیگر (از قبیل یک مربی حرفه‌آموزی^{۳۷} که بیشتر با کودک کار کرده و می‌تواند در مورد توانایی‌های یا نیازهای کودک صحبت کند) برای حضور در گروه دعوت به عمل آورند. مدرسه هم می‌تواند همین کار را انجام دهد. برای مثال از یک یا چند نفر که در مسایل کودکان صاحب نظر هستند یا شناخت ویژه‌ای از کودک دارند (از قبیل افراد غیر متخصص^{۳۸} یا افرادی که در مورد خدمات مرتبط تخصص دارند) دعوت کند. چون یک بخش مهم در تدوین IEP در نظر گرفتن نیاز کودک به خدمات مرتبط است (فهرست خدمات مرتبط در زیر ارائه شده است)، متخصصان این نوع خدمات اغلب به عنوان اعضای گروه IEP جزو شرکت کنندگان در جلسه می‌باشند. آنها نظر کارشناسی خود در مورد نیازهای کودک و چگونگی پاسخ دادن خدمات تخصصی خود به آن نیازها را با گروه در میان می‌گذارند. حضور هر کدام از متخصصان خدمات مرتبط در جلسه IEP، بستگی به نیازهای فردی کودک دارد.

خدمات مرتبط

دانش آموزانی که از آموزش ویژه استفاده می‌کنند ممکن است به هر کدام از خدمات زیر که «خدمات مرتبط» نامیده می‌شوند نیاز داشته باشند. براساس فهرست IDEA خدمات مرتبط عبارت‌اند از:

- خدمات شنوایی شناسی

- خدمات مشاوره

- ارزیابی و تشخیص زودهنگام ناتوانی در کودک

- خدمات پزشکی

- کار درمانی

- خدمات تحرک و جهت‌یابی

- خدمات آموزش و مشاوره والدین

- فیزیوتراپی

- خدمات روان‌شناختی

- فعالیت‌های تفریحی (فعالیت‌های لذت‌بخش و اضطراب‌زا)

- خدمات مشاوره‌ای توان‌بخشی

- خدمات بهداشت مدرسه

- خدمات آسیب‌شناسی گفتار و زبان

- خدمات جایجایی

وقتی IEP برای دانش‌آموزی نوشته می‌شود که در سن انتقال است یا هنگامی که یکی از هدف‌های جلسه، بررسی خدمات مورد نیاز دانش‌آموز برای انتقال می‌باشد، معمولاً نمایندگان از مؤسسه‌هایی که این نوع خدمات را ارائه می‌دهند و در مورد دوم، نماینده مؤسسه‌ای که ممکن است مسوول تهیه یا تأمین هزینه این خدمات باشد، به دعوت مدرسه در جلسه شرکت می‌نمایند. این فرد می‌تواند به اعضای گروه کمک کند تا خدمات مورد نیاز برای انتقال دانش‌آموز را طراحی نمایند. او می‌تواند تعهد نماید که پرداخت هزینه‌ها یا تهیه خدمات مورد نیاز دانش‌آموز از منابع مؤسسه تأمین شود.

اما آخر از همه ولی نه کم اهمیت‌تر از دیگران، دانش‌آموز نیز باید عضوی از گروه IEP باشد. اگر قرار باشد که نیازهای دانش‌آموز به خدمات انتقال در جلسه مورد بحث قرار گیرد، باید از دانش‌آموز برای شرکت در جلسه دعوت به عمل آید. هر چه دانش‌آموزان بیشتری در این جلسه‌های حضور یابند و حتی رهبری جلسه IEP را خود به عهده بگیرند به آنها فرصت داده خواهد شد تا صدای رساتری در آموزش خود داشته باشند و از این رهگذر در مورد خود راهبری^{۳۹} و استقلال فردی^{۴۰} بیشتر بیاموزند.

نوشتن IEP

زمانی که گروه IEP می‌خواهد برای تعیین نوع آموزش ویژه و خدمات مرتبطی که دانش‌آموز به آن نیاز دارد تصمیم‌گیری کند، معمولاً کار خود را با بررسی نتایج ارزشیابی او شروع می‌کند. این ارزشیابی شامل آزمون‌هایی از قبیل آزمون‌های کلاسی، آزمون‌های انفرادی احراز صلاحیت و نتایج مشاهداتی است که توسط معلمان، والدین، مدیران، افراد غیر متخصص و کسانی که خدمات مرتبط را به دانش‌آموز ارائه می‌دهند به عمل می‌آید. این اطلاعات به اعضای گروه کمک می‌کند تا شرحی از «سطح فعلی عملکرد دانش‌آموز» یا به عبارت دیگر «چگونگی عملکرد فعلی دانش‌آموز در مدرسه» تهیه کنند. دانستن

مربوط به زبان^{۲۵} و ارتباط را برای این دانش آموز مورد توجه قرار دهد. این نیازها شامل فرصت هایی برای برقرار کردن ارتباط مستقیم با هم کلاسی ها و کارکنان مدرسه توسط روش ارتباطی^{۲۶} است که معمولاً کودک از آن استفاده می کند (برای مثال، زبان اشاره).

- گروه IEP همواره باید نیازهای کودک به خدمات و تجهیزات فناوری کمکی^{۲۷} را مد نظر داشته باشد. مذاکره های گروه درباره اینکه کودک به چه چیزهایی نیاز دارد، باید حول چگونگی کمک به او و در چهارچوب های زیر به عمل آید:

- پیشرفت به سمت نائل شدن به هدف های سالانه
- شرکت کردن و پیشرفت در برنامه درسی عادی
- مشارکت در فعالیت های فوق برنامه و فعالیت های غیرآموزشی^{۲۸}

برای نوشتن یک IEP کارآمد والدین، معلمان، سایر کارکنان مدرسه- و اغلب خود دانش آموز- باید گردهم جمع شوند و به دقت به بررسی نیازهای منحصر به فرد دانش آموز بپردازند.

چگونگی عملکرد فعلی دانش آموز در مدرسه^{۲۹} به گروه کمک خواهد کرد تا هدف های سالانه او را با در نظر گرفتن زمینه هایی که دانش آموز در آنها نیاز آموزشی دارد، تدوین کنند. گروه IEP باید اطلاعات خاصی در مورد دانش آموز را مورد بحث قرار دهند. از جمله:

- توانایی های دانش آموز
- ایده های والدین در مورد ارتقای آموزش کودکان
- نتایج ارزشیابی یا ارزشیابی های مجددی که به تازگی از کودک به عمل آمده است
- عملکرد کودک در آزمون های سراسری ایالتی و منطقه ای
- علاوه بر این، گروه IEP باید «عوامل ویژه ای»^{۳۰} را که در زیر شرح داده شده اند مورد نظر قرار دهد:

عوامل ویژه:

بسته به نیازهای کودک، گروه IEP باید آنچه را که در قانون «عوامل ویژه» خوانده می شوند در نظر بگیرد. این عوامل عبارت اند از:

- اگر رفتار کودک مزاحم یادگیری خود او یا دیگران باشد، گروه IEP باید راهبردها و حمایت هایی را برای پرداختن به رفتار کودک در نظر بگیرند.
- اگر مهارت و تسلط کودک بر زبان (برای مثال در انگلیس و آمریکا زبان انگلیسی) محدود است، گروه IEP باید نیازهای مربوط به زبان کودک را مورد نظر قرار دهد.
- اگر کودک نابینا یا آسیب دیده بینایی^{۳۱} است، گروه IEP باید برای او تدریس توسط بریل و استفاده از بریل را پیش بینی کند، مگر اینکه بعد از یک ارزشیابی مناسب مشخص شود که کودک به این نوع تدریس نیازی ندارد.
- اگر کودک نیازهایی در برقرار کردن ارتباط^{۳۲} دارد، گروه IEP باید این نیازها را در نظر بگیرد.
- اگر کودک ناشنوا یا نیمه شنوا^{۳۳} است، گروه IEP باید نیازهای

عکس از لورین اسمی

بر مبنای بحث های بالا، گروه IEP کودک را خواهد نوشت. این کار شامل خدمات و حمایت هایی است که مدرسه برای کودک فراهم خواهد کرد. اگر گروه IEP به این نتیجه برسد که کودک به یک وسیله یا خدمت خاص (شامل مداخله^{۳۴}، انطباق یا سایر تعدیل های برنامه) نیاز دارد باید آن را در IEP بنویسند. برای مثال کودکی را در نظر بگیرید که رفتارش مزاحم یادگیری اوست. گروه IEP باید شیوه های دقیق و مؤثری برای پرداختن به آن رفتار را مدنظر قرار دهد. گروه باید مداخله های رفتاری دقیق^{۳۵}، راهبردها و حمایت هایی را که کودک به آن ها نیاز دارد تا یاد بگیرد چگونه رفتار خود را کنترل و اداره کند، مورد بررسی قرار دهد. اگر تصمیم گروه بر این باشد که کودک خدمات ویژه ای (شامل مداخله، انطباق یا سایر تعدیل های برنامه) را دریافت نماید، باید شرح کامل آن را در IEP بنویسد.

تصمیم گیری در مورد جایگزینی کودک

به علاوه، در مورد جایگزینی کودک (جایی که IEP باید اجرا شود) باید تصمیم گیری شود. تصمیم گیری در این مورد توسط والدین و کسان دیگری که در مورد کودک شناخت دارند و با در نظر گرفتن نتایج ارزشیابی کودک و اینکه چه نوع جایگزینی برای او مناسب است انجام می گیرد. در بعضی ایالت ها گروه IEP و در برخی ایالت ها گروه های دیگری در مورد جایگزینی کودک تصمیم می گیرند. در هر صورت، والدین حق دارند که عضو گروه تصمیم گیرنده در مورد جایگزینی کودک خود باشند.

امکان چه نوع جایگزینی هایی برای کودک وجود دارد؟ بسته به نیازهای کودک، IEP او ممکن است در یکی از این مکان ها اجرا شود: کلاس عادی^{۵۴} (همراه با وسایل کمکی و خدمات مورد نیاز دانش آموز)، کلاس های ویژه^{۵۵} (جایی که هر دانش آموز با ناتوانی در کلاس، خدمات آموزش ویژه را در تمام

عکس از نوبین احمدی

روزی یا قسمتی از روز دریافت می کند)؛ مدرسه استثنایی^{۵۶}، خانه^{۵۷}، بیمارستان یا مؤسسه^{۵۸}، یا مکان احتمالی دیگر.

گروه جایگزینی تصمیم خود در مورد جایگزینی کودک را بر مبنای IEP آن و اینکه چه نوع مکانی برای او مناسب است اتخاذ می کند. آیا کودک می تواند در کلاس عادی، با وسایل کمکی و حمایت های مناسب به تحصیل بپردازد؟ اگر کودک حتی با وجود وسایل کمکی و حمایت های لازم قادر به تحصیل در کلاس عادی نباشد آن گاه گروه جایگزینی در مورد امکان های دیگر به گفت و گو و بررسی خواهد پرداخت.

بعد از اینکه IEP نوشته شد

وقتی IEP نوشته شد باید والدین یک نسخه از آن را (بدون پرداخت هیچ هزینه ای) دریافت نمایند. علاوه بر این، همه کسانی که در اجرای IEP شرکت خواهند داشت باید نسخه ای

از آن را دریافت نمایند. این افراد عبارت اند از:

- معلم (معلمان) آموزش عادی

- معلم (معلمان) آموزش ویژه

- کسانی که خدمات مرتبط را به دانش آموز ارائه می دهند (مانند گفتار درمان)

- کسانی که خدمات دیگر را به دانش آموز ارائه می دهند (مانند افراد غیر متخصص) و مسوولیت بخشی از آموزش او را به عهده دارند. هر یک از این افراد باید بدانند که در اجرای IEP دانش آموز چه مسوولیت خاصی به عهده او است. این مسوولیت ها شامل انطباق ها، تعدیل ها و حمایت های ویژه ای است که بر اساس IEP، دانش آموز باید دریافت نماید.

اجرای IEP

همین که IEP نوشته شد زمان اجرای آن فرا می رسد. به عبارت دیگر، زمان آن است که آموزش ویژه و خدمات مرتبط بر اساس فهرست IEP در اختیار دانش آموز گذاشته شود. این فهرست شامل وسایل کمکی مکمل و خدمات و تعدیل هایی است که گروه IEP آنها را برای پیشرفت مناسب دانش آموز به سمت هدف های IEP، مشارکت و پیشرفت او در برنامه درسی عادی و شرکت در سایر فعالیت های مدرسه لازم تشخیص داده است. بحث در مورد جزئیات بسیاری از موضوع هایی که مربوط به اجرای IEP می باشد از حوصله این مقاله خارج است و فقط به توصیه پیشنهاد های خاص زیر اکتفا می کنیم:

- تمام افرادی که در ارائه خدمات به دانش آموز شرکت دارند باید مسوولیت خود را در اجرای IEP او بدانند و درک کنند. این امر کمک می کند تا اطمینان به وجود آید که دانش آموز خدماتی را دریافت می کند که در زمان طراحی IEP توسط گروه IEP لازم و ضروری تشخیص داده شده اند.

- کار گروهی نقش مهمی در اجرای IEP ایفا می کند. احتمالاً متخصصان زیادی در تأمین خدمات و حمایت های مورد نیاز دانش آموز شرکت خواهند داشت. اگر این افراد دانش و مهارت های خود را با سایر اعضا به بحث بگذارند، باعث آسان تر شدن کار همه آنها خواهد شد و به طور قطع می تواند سبب بهبود نتایج دانش آموز با ناتوانی شود. مدارس می توانند با دادن فرصت برنامه ریزی یا کار گروهی به معلمان، کارکنان حمایتی و افراد غیر متخصص در زمینه هایی مانند انطباق برنامه درسی عادی، آنان را به همکاری با یکدیگر ترغیب کنند. معلمان، کارکنان حمایتی و سایر افرادی که از ارائه خدمات به دانش آموز با ناتوانی را به عهده دارند می توانند از مسوولین تقاضا کنند زمینه های آموزش و ارتقای سطح دانش آنان را فراهم نمایند.

- باید اهمیت ارتباط بین خانه و مدرسه را در نظر داشت. والدین می توانند آنچه را که در خانه اتفاق می افتد به مدرسه گزارش کنند و رفتارهای کودک را بر مبنای آنچه که در مدرسه می آموزد شکل دهند. اگر کودک در مدرسه مشکلی داشته باشد، والدین

بازنگری و بازنویسی IEP

گروه IEP باید حداقل سالی یک بار IEP دانش آموز را بازنگری کند. یکی از هدف های آنی بازنگری این است که ببیند آیا دانش آموز در دستیابی به هدف های سالانه اش موفق بوده است یا نه. گروه IEP در صورت لزوم و با در نظر گرفتن موارد زیر باید نسبت به بازنویسی IEP دانش آموز اقدام کند.

- پیشرفت یا عدم پیشرفت دانش آموز به سمت دستیابی به هدف های سالانه در برنامه درسی عادی براساس انتظارهای پیش بینی شده.

- اطلاعاتی که از کلیه ارزشیابی های مجدد دانش آموز به دست آمده اند.

- اطلاعاتی که والدین در مورد دانش آموز به مدرسه داده اند.

- اطلاعاتی که مدرسه در مورد دانش آموز دارد (مانند اطلاعات معلم که مبنای آن مشاهده های او از دانش آموز یا کارهای کلاسی او می باشد).

- نیازهایی که برای دانش آموز پیش بینی شده است.

- موضوع های دیگر ...

اگر چه براساس IDEA بازنگری در IEP دانش آموز باید حداقل سالی یک بار انجام گیرد، اما در حقیقت، گروه ممکن است هر وقت که لازم باشد به بازنگری و بازنویسی IEP اقدام کند. هم والدین و هم مدرسه می توانند درخواست کنند جلسه بازنویسی IEP تشکیل شود. برای مثال، ممکن است دانش آموز نتواند به سمت هدف های سالانه IEP پیشرفت نماید و این سبب نگرانی معلم یا والدین شود. از طرف دیگر، ممکن است دانش آموز در زمانی کمتر از زمان پیش بینی شده به بیشتر یا تمام هدف های سالانه IEP دست یابد. در این موارد، گروه باید نسبت به بازنویسی IEP اقدام نماید.

والدین مهمترین اعضای گروه IEP هستند. آنها کودک خود را خیلی خوب می شناسند و می توانند در مورد توانایی ها و نیازهای او و از ایده های خود در مورد بهبود آموزش فرزندشان در گروه صحبت کنند.

ممکن است بتوانند با دادن نظر خود مدرسه را کمک کنند تا دلایل و نیز راه حل های احتمالی مشکل را پیدا کنند.

- وجود فردی که مسوول هماهنگی و نظارت بر خدمات ارایه شده به دانش آموز می باشد بسیار مفید است. دانش آموز علاوه بر آموزش ویژه ممکن است خدمات دیگری نیز دریافت نماید. افراد زیادی ممکن است در ارایه این خدمات شرکت داشته باشند. اگر کسی باشد که بر ارایه خدمات براساس آنچه که در IEP پیش بینی شده است نظارت کند، این اطمینان به وجود می آید که IEP به نحو مناسبی در حال اجراست.

- گزارش منظم پیشرفت های دانش آموز (که قانون بر آن تأکید دارد) به والدین و مدرسه کمک می کند تا بر پیشرفت او به سمت هدف های سالانه اش نظارت داشته باشند. دانستن اینکه پیشرفت های دانش آموز با آنچه که پیش بینی شده هماهنگی دارد یا اینکه پیشرفت او سریع تر از حد انتظار است، اهمیت فراوانی دارد.

زیر نویس ها:

- 1- special education 2- related services 3- Individualized Education Program (IEP)
- 4- children with disability 5- student,s unique needs
- 6- guides 7- Individuals with Disabilities Education Act (IDEA)
- 8- child find 9- state 10-evaluation 11- Eligibility
- 12- Independent Educational Evaluation (IEE) 13- child,s need,s 14- placement 15- mediation
- 16- state education agency 17- accommodations
- 18- modifications 19- annual goals 20- review
- 21- revise 22- additional testing 23- re-evaluation
- 24- current performance 25- short- term objectives
- 26- Benchmarks 27- supplementary aids 28- achievement tests 29- transition svices needs 30- post-school goals 31- courses 32- age of majority 33- information
- 34- regular education teachers 35- resource room
- 36- Instructional implications 37- vocational educator 38- paraprofessional 39- self- advocacy 40- self- determination
- 41- special factors 42- blind or visually impaired
- 43- communication 44- deaf or hard of hearing
- 45- language 46- method of communication 47- assistive technolgy devices or services 48- nonacademic activities
- 49- intervention 50- positive behavioral intervention
- 51- regular class 52- specisl class 53- special school 54- home 55- hospital and institution

